



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vitruvius Itervm Et Frontinus

Vitruvius

Florentiae, 1513

De theatri uasis. Ca. V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12979

De theatri uasis.

Caput. V.

Tra ex his indagacionibus mathematicis
 rōnibus fiunt uasa ærea p rōne magnitudi-
 nis theatri, eaq; ita fabricentur, ut cum
 tãguntur, sonitum facere possint inter se, diateffaron,
 diapente, ex ordine ad di diapason, Postea inter se
 des theatri cōstitutis cellis rōne musica ibi collocantur,
 ita uti nullum parietē tangant, circaq; habeant locū
 uacuum, & à summo capite spatium, ponanturq; in-
 uersa, & habeāt in parte quæ spectat ad scenā, sup
 positos cuneos, ne minus altos semipede, cōtraq; eas
 cellas relinquatur, apertura inferiorum graduum
 cubilibus, longæ pedes duos, altæ semipedem, Desi-
 gnationes autem earum qbus in locis constituatur sic
 explicentur, Si nō erit ampla magnitudine theatri
 media altitudinis transversa regio designetur, & in
 ea tredecim cellæ duodecim æqualibus interuallis di-
 stantes cōfornicentur, uti ea echea, quæ suprascripta
 sunt ad neten hyperboleō sonantia, in cellis, quæ sunt
 in cornibus extremis, utraq; parte prima collocentur,
 secunda ab extremis diateffaron ad neten diez eug-
 menon, tertia diateffaron ad neten parameson, quar-
 ta diateffaron ad neten synemmenon, quinta diateffa-
 ron ad meson, sexta diateffarō ad hypatemneson, in
 medio unum diateffaron ad hypatenhypaton, Ita hac
 ratiocinatione uox ab scena, uti ab centro profusa se
 circumagens tactuq; feriens singulorum uasorum ca-
 ua, excitauerit auctā claritatem, & cōcentu cōueniē-
 tem sibi cōsonantiā, Sin autem amplior erit magni-
 tudo theatri, tunc altitudo diuidatur in ptes quatuor,

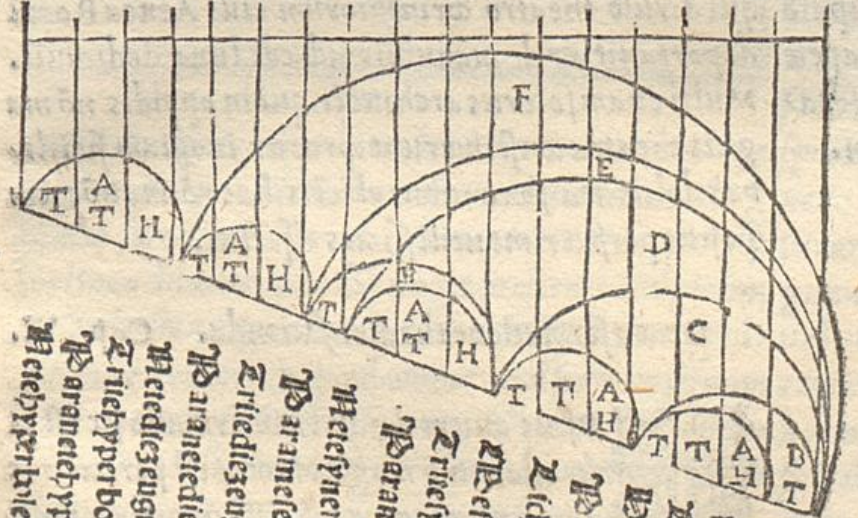
LIBER VTRIVS

uti tres efficiantur regiones cellarum transuersa desi-
 gnata, una harmonia, altera chromatos, tertia dia-
 toni. Et ab imo quae erit prima, ea ex harmonia collo-
 cetur, ita uti in minore theatro supra scriptum est. In
 mediana autem parte prima, in extremis cornibus ad
 chromaticen hyperboleon habentia sonitum ponan-
 tur, in secundis ab his diatessaron, ad chromaticen
 diezeugmenon, in tertiis diatessaron, ad chromati-
 cen synemmenon, in quartis diatessaron ad chroma-
 ticen meson, in quintis diatessaron ad chromaticen hy-
 paton, sextis ad paramesen, q̄ & in chromticen hy-
 perboleon, diapente, & ad chromaticen meson, diatessaron, habeant consonantiae communitatem. In medio
 nihil est collocandum, ideo q̄ sonitum nulla alia qua-
 litas in chromatico genere symphonicae consonantiae
 potest habere. In summa uero diuisione, & regione
 cellarum, in cornibus primis ad diatonon hyperbole-
 on, fabricata uasa sonitu ponantur, in secundis dia-
 tessaron ad diatonon diezeugmenon, tertiis diatessaron,
 ad diatonon synemmenon, quartis diatessaron, ad diato-
 non meson, quintis diatessaron, ad diatonon hypaton, sex-
 tis diatessaron, ad proslambanomenon, in medio ad me-
 sen, q̄ ea, & ad proslambanomenon, diapason, & diatonon
 hypaton, diapente habet symphonicarum conitates. Hac
 aut si quis uoluerit ad perfectum facile perducere aduertat
 in extremo libro diagrama musicae ratione designatum,
 q̄ Aristoxenus magno uigore, & industria genera-
 tim diuisis modulatioibus constitutum reliquit, de quo si
 quis rationationibus his attenderit, & ad naturam uocis, &
 ad audientium delectationes facilius ualuerit theatro-
 rum efficere perfectiones.

Εναρμονικῷ. Συνοματικῷ. Διατονικῷ.

QVINTVS.

Stabilis	Zonus	Zonus	Zonus
Stabilis	Ziefs	Demitonū	Demitonū
Mobile	Ziefs	Demitonū	Zonus
Mobile	Zion ^o	trifixmitōiā	Zonus
Stabilis	Ziefs	Demitonū	Demitonū
Mobile	Ziefs	Demitonū	Zonus
Stabilis	Zion ^o	trifixmitōiā	Zonus
Stabilis	Zonus	Zonus	Zonus
Mobile	Ziefs	Demitonū	Demitonū
Mobile	Ziefs	Demitonū	Zonus
Stabilis	Zion ^o	trifixmitōiā	Demitonū
Mobile	Ziefs	Demitonū	Zonus
Stabilis	Zion ^o	trifixmitōiā	Zonus



Ποσειδών
 Βασιλειος

Παραπαραπατον
 παραπαραπατό
 Παρανοσθιπατον
 Παπαπαμεσον
 Παραπαπαμεσον
 Παρανοσημεσον
 Παραη
 Παρασημενον
 Παραηημενον
 Παραηηημενον
 Παραηηηημενον
 Παραηηηηημενον
 Παραηηηηηημενον
 Παραηηηηηηημενον
 Παραηηηηηηηημενον
 Παραηηηηηηηηημενον

Figura, Dicit aliquis forte multa theatra Romæ quotannis
cuius me- facta esse, neq; ullâ rōnem harum rerum in his suis
nit autor se, Sed errauit in eo, q̄ oia publica lignea theatra
r. tonus. tabulationes habent cōplures, quas necesse est sona
h. hemito re, Hoc uero licet animaduertere etiā à citharedis, q̄
niūm. superiore tono cum uolunt canere, aduertunt se ad scē
a. diates- nantiam uocis, Cum autem ex solidis rebus theatra
saron. constituntur, idest ex structura cementorum, lapide,
b. diapēte marmore, quæ sonare nō possunt, tunc ex his hac ra
c. diapasō tione sunt explicanda, Sin autem queritur in quo
d. diapasō theatro ea sint facta Romæ, nō possumus ostendere,
e. diates- sed in Italia regionibus, & in pluribus græcorum ci
saron. uitatibus, Etiāq; authorem habemus, L. Mummiū
e. diapasō qui diruto theatro corinthiorum eius Aenea Romā
et diapēte deportauit, & de manubiis ad adē lunæ dedicauit.
f. disdia- Multi etiam solertes architecti, qui in oppidis nō ma
pasōn. gnis theatra constituerunt, propter inopiam fictili
 bus doliis, ita sonantibus electis, hac rōcinatiōe com
 positis perfecerunt utilissimos effectus.

De conformatione theatri faciēda. Cap. VI.

Psius autem theatri conformatio sic est fa
 cienda, uti q̄ magna futura est perimetros
 ini, centro medio collocato circumagatur li
 nea rotundationis in eaq; quatuor scribantur trigo
 na paribus lateribus & interuallis, que extremam li
 neam arcinationis tangant, quibus etiam in duode
 cim signorum cœlestium descriptiōe astrologi ex mu
 sica conuenientia astrorum ratiocinantur,